

กระบวนทัศน์ใหม่และวิธีวิทยา: จากมุมมองภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ

New Paradigm and Methodology: Ecolinguistics Perspective

วรรณะ สอน / Vannak SORN

สถาบันการศึกษาแห่งชาติ ราชอาณาจักรกัมพูชา
Khmer Teacher at National Institute of Education, Cambodia

Email :vannakornmsu@gmail.com

Received: January 6, 2024

Revised: February 9, 2024

Accepted: March 8, 2024

Abstract

This academic article presented a synthesis of a new Paradigm and Methodology: Ecolinguistics perspectives as the follows: 1) introduction of the Ecolinguistics theory to study the relationship between language and the physical ecosystem, the significant elements of knowledge connecting language and ecology, an ecology turn relating to language to the environment, nature, and new paradigms of linguistics, developing linguistic theories looking at human beings not only part of society but also part of a larger ecology, independent livings with systematic coexistence, 2) language, discourse, ecology, and Ecolinguistics, and 3) concepts of Ecolinguistics analysis. The methodology of Ecolinguistics interacted with language and ecological diversity the study of messages, road signs, billboards, analysis of messages related to the environment. The study of words in a language was related to the local environment. Studying language combinations surrounds students in multicultural schools and dialects in a geographic location and other diverse areas. The diversity derived from different perceptions of the concept of “ecology” and the concept of “interaction of other things” to the concept related to environmentalism. However, linguistics can be

used to address environmental and ecological problems from climate change and the loss of biosecurity as well as an environmental justice. Therefore, this academic article was a study, analysis of concepts, Ecolinguistics theory, literature review and analysis of new language paradigms (linguistics paradigm) giving an importance to ecosystems and the current world of environment.

Keywords: New Paradigms, Methodology, Ecolinguistics

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาการสังเคราะห์กระบวนทัศน์ใหม่และระเบียบวิธี มุมมองทางภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ดังนี้ 1) การแนะนำทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบนิเวศทางกายภาพ องค์ประกอบสำคัญของความรู้ที่เชื่อมโยงภาษากับนิเวศวิทยา การเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภาษา สู่สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และกระบวนทัศน์ใหม่ของภาษาศาสตร์ การพัฒนาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์โดยคำนึงถึงมนุษย์ไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่ใหญ่กว่า การดำรงชีวิตอย่างอิสระด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ 2) ภาษา วาทกรรม นิเวศวิทยา และภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ และ 3) แนวคิดการวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ระเบียบวิธีของภาษาศาสตร์นิเวศวิทยาได้ต่อกับภาษาและความหลากหลายทางนิเวศ การศึกษาข้อความ ป้ายถนน ป้ายโฆษณา การวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การศึกษาคำศัพท์ในภาษามีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น การเรียนการสอนภาษาในชั้นเรียนเกี่ยวข้องกับนักเรียนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษาถิ่นในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และพื้นที่ที่หลากหลายอื่น ๆ ความหลากหลายเกิดขึ้นจากการรับรู้ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง “นิเวศวิทยา” และแนวคิดเรื่อง “ปฏิสัมพันธ์ของสิ่งอื่น ๆ” ไปจนถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ภาษาศาสตร์สามารถใช้เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความปลอดภัยทางชีวภาพตลอดจนความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบทความนี้จึงเป็นการศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีภาษาศาสตร์นิเวศ การทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์กระบวนทัศน์ภาษาใหม่ (กระบวนทัศน์ภาษาศาสตร์) ที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

คำสำคัญ: กระบวนทัศน์ใหม่, วิถีวิทยา, ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ

บทนำ

ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเป็นสาขาใหม่ของภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศปรากฏชื่อครั้งแรกโดย Eniar Haugen (1972) ได้เสนอให้ใช้คำว่า “นิเวศภาษา” หรือ “language ecology” และมีนักภาษาศาสตร์หลายคนได้วิจัยค้นคว้าความสัมพันธ์ภาษา นิเวศวิทยา และสังคม ได้จัดตั้งสาขาวิชาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศขึ้นมาเป็นสาขาใหม่ของภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ องค์ความรู้ดังกล่าวที่ยอมรับกันว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมขนาดใหญ่ สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นร่วมไปถึงระบบนิเวศและ

ภาษาที่ใช้สังคมได้สังคมหนึ่ง และภาษามีปฏิสัมพันธ์กับใจของพูดภาษาออกมาสิ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศวิทยาที่ขนาดใหญ่แต่ละบุคคล เช่น ทางสังคม ธรรมชาติมีปฏิสัมพันธ์กันและกัน มีเครื่องใช้ต่าง ๆ อันที่แท้จริงแล้วก็เป็นการสนับสนุนจากนักภาษาศาสตร์ที่มีความสามารถท้าทายของภาษาในบริบทสังคมและนิเวศวิทยา เพื่อตอบสนองการคุกคามที่เกิดขึ้นใหม่ จากการทำลายสิ่งแวดล้อมเนื่องจากกิจกรรมเติบโตทางด้านเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน (Dasteneae, 2018, pp.1-2)

การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Ecolinguistics “LE”) เป็นวิธีวิทยาทางภาษาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับปัจจัยทางสังคม ภูมินิเวศ ภูมิประเทศ และวัฒนธรรมของผู้คนที่ใช้นาซ (Nash) ได้กล่าวว่าภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Linguistics ecology or Ecolinguistics “LE”) สามารถแบ่งออกเป็นสองประเด็น ประเด็นแรก เกี่ยวกับวาทกรรมวิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม “วาทกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศ” (Ecocritical discourse) การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ และนิเวศทางภาษาแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม (Environmentalism) ที่สอง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบความคิดต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอผ่านรูปแบบของภาษาพิจารณาจากสิ่งที่มีมนุษย์กล่าวถึง และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาศาสตร์ การปรับตัวทางสภาพแวดล้อม ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศแบ่งเป็นสองกรอบแนวคิด กรอบแนวคิดแรกคือ การวิเคราะห์วาทกรรมธรรมชาติ การวิเคราะห์ในแนวทางดังกล่าว เช่น การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ในแง่ประเด็นนิเวศทางภาษา (language of ecology) และธรรมชาตินิยม (environmentalism) กรอบแนวคิดที่สองคือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติทางจิตใจที่สะท้อนถึงการศึกษาคำศัพท์ทางไวยากรณ์ของผู้ที่พูดภาษาที่มีลักษณะอย่างไร ตลอดจนการใช้ภาษาและสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้ภาษาในประเด็นที่สองนี้เป็นการศึกษาของนิเวศของภาษาหรือภาษาเชิงนิเวศ (Nash, 2015:7)

กล่าวได้ว่า ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นการศึกษาระบบนิเวศ หรือเป็นการหันกลับสู่นิเวศ (ecology turn) หรือเป็นการหันกลับศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศแบบวิทยาศาสตร์สังคมและจิตวิทยาเชิงนิเวศ (ecopsychology) สตรีนิยมเชิงนิเวศ (ecofeminism) การวิจารณ์เชิงนิเวศ (ecocriticism) บทกวีเชิงนิเวศ (ecopoetry) และนิเวศเชิงสังคม (ecosociology) ทั้งหมดนี้เป็นสาขาวิชาใหม่เหล่านี้ยอมรับว่าเป้าหมายของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็้นจิตสำนึกของมนุษย์ ความสัมพันธ์ทางเพศ สังคม วรรณคดี การสื่อสารหรือภาษามีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความคิดของมนุษย์และวิธีที่มนุษย์ปฏิบัติต่อระบบนิเวศที่ดำรงชีวิต มนุษยวิทยาเชิงนิเวศและสังคมศาสตร์ มุ่งเน้นการช่วยสร้างไม่เพียงแต่สังคมที่ยืดธรรมและให้เป็นธรรมมากขึ้น แต่รวมถึงสังคมที่ยั่งยืนซึ่งปกป้องรากฐานทางนิเวศวิทยาของพวกเขา ดังเช่นตัวอย่าง เช่น Glotfelty อธิบายว่า “งานเขียนเกี่ยวกับระบบนิเวศส่วนใหญ่มีแรงจูงใจร่วมกันอย่างไร การรับรู้ที่นำเป็นกังวลว่า เราได้มาถึงขีดจำกัด ด้านสิ่งแวดล้อมและผลการกระทำของมนุษย์ที่ทำลายระบบนิเวศ การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานของโลก” (Stibbe, 2019, p. 447)

ดังนั้น บทความชิ้นนี้เป็นการศึกษาระบบนิเวศที่คนใหม่และวิธีวิทยา จากมุมมองภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เพื่อตอบโจทย์ว่า ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมีความสำคัญอย่างไร มีบทบาทหน้าที่ที่อย่างไร ในการนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และมุมมองภาษาศาสตร์เชิงนิเวศได้อย่างไรบ้าง ผู้เขียนได้สำรวจข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะช่วยให้มองเห็นแนวทางและระเบียบวิธีการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

1) ความเป็นมาของทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ

สมาคมนักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศนานาชาติ (The International Ecolinguistics Association) ก่อตั้งโดยมีเครือข่ายนักวิจัยจำนวน 700 คนทั่วโลก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Ecolinguistics) ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ศึกษาแสงสว่างบทบาทหน้าที่ของภาษาในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ต่างๆ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) เป้าหมายแรกคือการพัฒนาทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่มองมนุษย์ไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศขนาดใหญ่สิ่งมีชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยกัน 2) จุดมุ่งหมายที่สองคือการแสดงให้เห็นว่า ภาษาศาสตร์สามารถใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางนิเวศวิทยาที่สำคัญได้อย่างไร (ecological issues) จากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิอากาศและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพไปจนถึงความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Stibbe, 2016, pp. 15-16)

ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เป็นการวิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับบริบทที่เราอาศัยอยู่ โดยพิจารณาจากมุมมองเชิงนิเวศวิทยา การต่อต้านการสร้างความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อมและเพื่อศึกษาเรื่องราวใหม่ๆ อยู่รอบตัวที่อาศัยอยู่ Arran Stibbe ได้กล่าวว่า Ecolinguistics analyses language to reveal the stories we live by, judges those stories from an ecological perspective, resists damaging stories, and contributes to the search for new stories to live by (Stibbe, 2015, p. 202) การวิเคราะห์เรื่องราวจากมุมมองนิเวศวิทยา (ecological perspective) เป็นการวิเคราะห์เชิงปรัชญาเชิงนิเวศ (ecosophy) ครอบคลุมปรัชญาเชิงนิเวศคือมีคุณค่ามากเกี่ยวกับความคิดของมนุษย์ สัตว์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เรื่องราวที่อาศัยอยู่ (stories we live by) คือเป็นเรื่องในความคิดของคนที่มีความแตกต่างกันผ่านสังคมและวัฒนธรรมและการกระทำของคนเหล่านั้น หน้าที่หลักของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เหมือนการศึกษาเรื่องราวที่อาศัยอยู่เช่นกันโดยมองผ่านมุมมองนิเวศวิทยา แนวคิดนี้ “eco” (นิเวศ) ในภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (ecolinguistics) ที่นี้หมายถึงคือความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในชีวิตมนุษย์กับมนุษย์กลุ่มอื่น ๆ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ข้อเท็จจริงพูดถึงสิ่งที่ว่า ภาษาศาสตร์ ของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เป็นกรอบภาษาศาสตร์ หรือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำเอาไปวิเคราะห์ภาษา เพื่อเปิดเผยเรื่องพื้นฐานบริบทที่อาศัยอยู่ในสังคม และวัฒนธรรมให้ความเป็นธรรมกับธรรมชาติ แนวคิด “นิเวศวิทยา” ในภาษาศาสตร์กว้างมากขึ้น การวิเคราะห์เชิงปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรมวิเคราะห์ ภาษาศาสตร์มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ด้านการวิจัยการสอนภาษา และสาขาภาษาศาสตร์อื่นๆ อีกมากมาย ที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยา เช่นความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางภาษา นอกจากนี้หัวข้อสำคัญเกี่ยวข้องความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม ถูกนำมาใช้ในขอบเขตของความกังวลทางภาษา ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 แนวทางต่าง ๆ ทั้งหมดที่เชื่อมโยงเรื่องราวของภาษากับระบบนิเวศถูกนำมารวมกันและสร้างสาขาภาษาศาสตร์ที่หลากหลายซึ่งรวมเรียกว่าภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Alwin Fill, 2001, pp.1-2)

การบรรยายเชิงนิเวศเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนด้านสิ่งแวดล้อมข้อความที่ผ่านหลักการทางนิเวศวิทยาผ่านกลยุทธ์เชิงนิเวศภาษาศาสตร์และความรู้ความเข้าใจ วาทกรรมเกี่ยวกับวรรณคดีและสิ่งแวดล้อมพลวัตของการรับรู้สิ่งแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลก รอบตัวพวกเขาในฐานะที่เป็นทางออกสำหรับปัญหาความหมายของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นจุดสนใจหลักของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศและเชิงนิเวศวิทยา จากมุมมองนี้วิกฤตการณ์ทางระบบนิเวศในปัจจุบันได้สร้างความคิดด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักถึงความรู้อย่างเต็มที่ในประเด็นนี้

(สิ่งที่เราต้องการมากขึ้น) สิ่งทีหลังสร้างการคิดเชิงวิพากษ์สิ่งที่ปรารถนาและความตั้งใจของมนุษย์ กรอบนิเวศวิทยาทางภาษาศาสตร์ใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันสำหรับการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาษามนุษย์ เมื่ออธิบายสภาพแวดล้อมเช่น “นิเวศวิทยาภาษา” หรือ “นิเวศวิทยาของภาษา” หรือ “นิเวศภาษาศาสตร์” แต่โดยทั่วไปยอมรับว่าโลกทัศน์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับส่วนที่เหลือของชีวิตบนโลกมีสองลักษณะ มนุษย์เป็นศูนย์กลาง (anthropocentric) คือ ธรรมชาติเหมือนเครื่องจักร และ biocentric (ธรรมชาติเหมือนแม่ (nature as mother)) โลกทัศน์แบบ biocentric เป็นชุดของความเชื่อสมมติฐานอคติหรืออุดมการณ์ที่วาง biosphere ไว้ที่จุดศูนย์กลางของชีวิตความคิดและความรู้สึกรวมถึงบุคคล บทบาทของมนุษย์ในมุมมองโลกมนุษย์ที่โดดเด่นเห็นอกว่าธรรมชาติและการณ์มองเห็นธรรมชาติไปมากกว่า “เครื่องมือสำหรับมนุษย์” กระตุ้นให้เกิดชุดคำถามเช่น “มนุษย์มีผลกระทบต่อความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร?” และ “เราทำอะไรได้บ้าง?” (Soloshenko, 2015, pp. 6-7)

การศึกษาองค์ความรู้เชิงนิเวศของ Francesca Zunino ได้วิพากษ์วิจารณ์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์ไว้ในเรื่อง Greenspeak, Green Marketing, Greenwash: Greening Processes in Today's Global Communication เขาได้เสนอความคิดเห็นว่าภาษาศาสตร์และกระบวนการของวาทกรรม “สีเขียว” (green) การนำเสนอมุมมองการเปลี่ยนแปลงผ่านภาษาสิ่งแวดล้อม (environmental language) เรียกว่า “Greenspeak” เริ่มตั้งแต่ 1970-1980 เพื่อเพิ่มอย่างรวดเร็วทาง “วาทกรรมสีเขียว” (green discourse) และการเรียกร้องด้านสิ่งแวดล้อมในระดับที่แตกต่างกันไปจนมีการรุนแรงเช่น “Greenwash” และ “Green scam” ความจริงแล้วสังคมกำลังประสบปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อย่งที่วิฤตและการใช้เงื่อนไขการหลกัณก่อนรักษาสังแวดล้อมและเงื่อนไขทางนิเวศวิทยาหลกัณวาทกรรม และรูปภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นกระบวนการที่เรียกว่า “การทำให้เป็นสีเขียว” ของการสื่อสารมวลชน ที่มีปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่ครอบคลุมภาษาทุกภาษาในยุโรป (greening up) นี้เป็นการสร้างคุณลักษณะและการขยายคำศัพท์ ภาษาศาสตร์ วาทศิลป์ (rhetorical) ความสับสน สัญลักษณ์ และการบรรยาย เช่น การใช้คำเต็มหน้าของ “eco” และ “bio” (นิเวศ กับ ชีวภาพ) เป็นการรวมกันของ คำคุณศัพท์ เช่น คำว่า “ความยั่งยืน” (sustainable) นิเวศวิทยา (ecology) สีเขียว (green) อินทรีย์ (organic) และคำอื่น ๆ เช่น คำอุปมาแบบเก่า-ใหม่ของภาพสีเขียว และวาทกรรมธรรมชาติ การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ตรรกะเชิงสร้างสรรค์ และเชิงประยุกต์ จุดประสงค์สำคัญหลักการสื่อสารและเศรษฐกิจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยรับแรงบันดาลใจจากความแตกต่างทางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมที่สร้างขึ้น มาจากการทำลายล้างทางสังคมและนิเวศวิทยาของโลก สังคม ethno-anthroposphere และ “natural being realm” (ชีวิตความเป็นธรรมชาติ) (ดิน โลก สถานที่ ภูมิทัศน์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา และ ecosphere) ดังนั้น การวิเคราะห์ที่มีจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติและระดับท้องถิ่นของแพรคซิส (praxis) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อสุขภาพโดยการรวมกันของธรรมชาติและวัฒนธรรมสามารถรวมกันเป็นวิสัยทัศน์ หนึ่งเดียวของธรรมชาติและสังคมแพรคซิสได้ (Zunino, 2014, pp.12-13) ส่วน Richard Alexander & Arran Stibbe (2014) ได้นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับนิเวศวิทยาภาษาศาสตร์ว่า เป็นการศึกษามลกระทบของภาษาที่มีต่อความสัมพันธ์ การดำรงชีวิตของมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มันเป็นแบบเชิงบรรทัดฐานต่อการรักษาความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ

Ecolinguistics is the study of the impact of language on the life-sustaining relationships among humans, other organisms and the physical environment. It is normatively orientated towards preserving relationships which sustain life.
(Richard, 2014, pp.1-2)

จากแนวคิด “เรื่องราวที่เราอยู่ด้วย” Stibbe ได้เชื่อมโยงและบูรณาการระหว่าง “เรื่องราวที่เราอยู่ด้วย” กับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศ เพื่อชี้ให้เห็นว่า เรื่องราวที่เราพบเห็นในวัฒนธรรมหรือเรื่องราวที่เราอยู่ด้วยนั้นมื่ออิทธิพลต่อวิถีคิด วิถีพูดและการกระทำของผู้คนที่ส่งผลมาสู่วิธีที่เราปฏิบัติต่อระบบนิเวศที่สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ เรื่องราวที่เราเล่าสู่กันฟังจึงเป็นต้นตอของวิกฤตระบบนิเวศ (Kingsnorth & Hine, 2009) สติบเบแบ่งเรื่องราวออกเป็น 8 ประเภท คือ อุดมการณ์ (Ideologies) กรอบ (Framings) อุปลักษณ์ (Metaphors) การประเมิน (Evaluations) อัตลักษณ์ (Identities) ความเชื่อมั่น (Convictions) การลบเลือน (Erasure) และความมีจุดยืน (Salience) (Stibbe, 2015, pp. 16-17) เขาใช้เรื่องราวทั้งหมดนี้เป็นฐานในการวิเคราะห์วาทกรรมโดยตัดสินจากหลักการของนิเวศวิทยา

การวิเคราะห์วาทกรรมโดยทั่วไปแล้วมีความซับซ้อนนักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศได้นำเสนอวิธีวิเคราะห์วาทกรรมบนแนวทางของนิเวศวิทยา ตามแนวทางดังนี้ (Stibbe, 2014a) เช่น 1) เน้นไปที่วาทกรรมที่เห็นว่ามี หรืออาจมีผลกระทบต่อสำคัญอันเกิดจากวิธีที่ผู้คนปฏิบัติต่อผู้อื่นและระบบนิเวศวิทยาที่สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ 2) การวิเคราะห์วาทกรรม จะมุ่งแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะทางภาษามารวมกันเพื่อสร้างโลกทัศน์หรือรหัสวัฒนธรรม (Cultural codes) ได้อย่างไร รหัสวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึงชุดของค่านิยม บรรทัดฐานและความเชื่อทางสังคมที่ผู้คนมีร่วมกัน ซึ่งสามารถสร้างหรือสะท้อนถึงสามัญสำนึกของชุมชนแต่ละวัฒนธรรม มีความแพร่หลายและมองว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไร้ขีดจำกัดเป็นทั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้และพึงปรารถนาสำหรับสังคมมนุษย์ 3) เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินโลกทัศน์นั้นมาจากปรัชญานิเวศวิทยา (Ecological philosophy หรือ Ecosophy) โดยพิจารณาว่า สิ่งมีชีวิต (รวมถึงมนุษย์) ต่างพึ่งพาปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่นและสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไร เพื่อความอยู่รอดและเติบโต และยังเป็นการทบทวนจริยธรรมในการตัดสินใจว่าเหตุใดการอยู่รอดและการเจริญจึงมีความสำคัญ 4) การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศในแนววิพากษ์ ให้ความสนใจอย่างมากไปที่วาทกรรมที่เห็นว่าทำลายระบบนิเวศหรือขัดต่อหลักการของนิเวศวิทยา ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อค้นหาวาทกรรมที่เห็นว่าอาจช่วยปกป้องและรักษาเงื่อนไขที่จะสนับสนุนค่าจุนชีวิต หรือวาทกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของนิเวศวิทยา

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศ นับว่าเป็นวิธีการศึกษาที่ทรงประสิทธิภาพของนักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ตัวอย่างการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ในงานของ Stibbe (2003) แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการเว้นระยะห่างทางภาษาที่ใช้ในอุตสาหกรรมหมูนั้นเป็นตัวแทนของหมูในฐานะเครื่องจักรและวัตถุได้อย่างไร งานวิจัยเรื่องนี้ถือว่าเป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นรูปแบบการทำฟาร์มที่ไร้มนุษยธรรมและทำลายสิ่งแวดล้อม สติบเบชี้ให้เห็นว่าข้อความต่าง ๆ เช่น คู่มืออุตสาหกรรมสัตว์ นิตยสารไลฟ์สไตล์ และตำราเศรษฐศาสตร์ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวาทกรรม “สิ่งแวดล้อม” หรือ “นิเวศวิทยา” อย่างชัดเจน แต่ในความเป็นจริงแล้วทั้งหมดมีผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นกับพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากสัตว์ไม่ได้กล่าวถึงข้อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจสร้างความเสียหายต่อระบบดังกล่าวได้

2) ภาษา วาทกรรม และนิเวศวิทยา: นิเวศวิทยาทางภาษาศาสตร์

...every individuality (ie. Person, group, word, text, etc.) to exist in three relational dimensions: Intra relationality, inter-relationality and extra-relationality. Intra-relations are relations within the individuality. Inter-

relations are between an individuality and other individualities of the same kind or species. Extra-relations are relations between an individuality and other individualities of other kinds or species.
(Bundsgaard, 2000)

การศึกษาเชิงนิเวศวิทยาแตกต่างกันไปในเรื่อง ความซับซ้อน ความครอบคลุม ความลึกของ การวิเคราะห์และแรงจูงใจแต่ลักษณะทั่วไปบางอย่างของวิธีการเชิงนิเวศวิทยาสำหรับกรวิเคราะห์ วัฒนธรรมอียิปต์ ดังนี้

1) การมุ่งเน้นที่วาทกรรมที่มี ผลกระทบที่สำคัญไม่เพียง แต่เกี่ยวกับวิถีที่ผู้คนปฏิบัติต่อผู้อื่น แต่ยังรวมถึงวิถีที่พวกเขาปฏิบัติต่อระบบนิเวศขนาดใหญ่ที่ชีวิตต้องพึ่งพากันและกัน

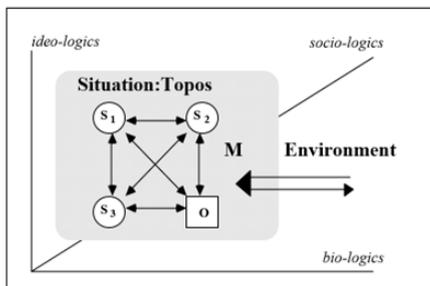
2) การวิเคราะห์วาทกรรมโดยการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มของคุณสมบัติทางภาษามารวมกัน ในรูปแบบ “โลกทัศน์” (worldviews) หรือ “รหัสทางวัฒนธรรม” (cultural codes) รหัสทางวัฒนธรรม คือ แพทเทิร์นขนาดกะทัดรัดของค่านิยมที่ร่วมกันบรรทัดฐานจริยธรรมและความเชื่อทางสังคมสร้างขึ้นและ สะท้อนถึง “สามัญสำนึก” (common sense) ของชุมชน ตัวอย่างเช่น รหัสที่แพร่หลายที่เห็นการเติบโต ทางเศรษฐกิจที่ไม่หยุดนิ่ง ทั้งที่เป็นไปได้และตามเป้าหมายที่พึงประสงค์สำหรับสังคมมนุษย์

3) เกณฑ์ที่โลกทัศน์ตัดสินโดยได้มาจากปรัชญาเชิงนิเวศ (Ecosophy) ที่ชัดเจนหรือโดยปริยาย (หรือปรัชญา) มีการแจ้งให้ทราบถึงความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ ทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต (รวมถึงมนุษย์) ขึ้นอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่นและสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อความอยู่รอด และความเจริญ

4) การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเผยและดึงความสนใจไปยังวาทกรรมที่ดูเหมือนจะทำลาย ระบบนิเวศ (เช่น การทำงานกับหลักการทางปรัชญา) หรืออีกทางหนึ่งเพื่อค้นหาและส่งเสริมวาทกรรม ที่อาจช่วยปกป้องและรักษาสภาพที่สนับสนุนชีวิต (กล่าวคือสอดคล้องกับค่านิยมของปรัชญา)

5) การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในทางปฏิบัติโดยการสร้างความตระหนักในบทบาทของ ภาษาในการทำลายหรือการปกป้องระบบนิเวศการแจ้งนโยบาย แจ้งการพัฒนา การศึกษาหรือให้ความคิด ที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบตัวบทที่มีอยู่หรือสร้างข้อความใหม่ในอนาคต (Stibbe, 2014, pp. 9-10)

อย่างไรก็ตาม ความสมดุลระหว่างการศึกษาระดับภาษาอย่างเป็นทางการและภาษาศาสตร์เชิงวิจารณ์รวมถึงการทบทวนวาทกรรมเชิงวิพากษ์ กลายเป็นตัวเลือกที่สำคัญสำหรับการจัดตำแหน่งของ คนชายขอบ และผู้ถูกกดขี่รวมถึงชายขอบของภาษาท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีพื้นที่เป็นรูปแบบหนึ่งสำหรับ การวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์ในอนาคต ส่วนนี้อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาที่อียิปต์ สติเบ (Stibbe) ได้เสนออีกว่า การศึกษาระดับภาษาเชิงนิเวศ ก็มีกรวิเคราะห์หลายรูปแบบ เช่น 1) การให้ความสำคัญกับ ผู้คนอย่างกว้างขวางในการประเมินคุณค่าของมนุษย์และสายพันธุ์อื่นๆ 2) ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติที่เป็น ประโยชน์ต่อมนุษย์ สปีชีส์ (สายพันธุ์อื่น) ไม่น่าจะถูกนำมาใช้ 3) ตระหนักถึงข้อ จำกัด ด้านสิ่งแวดล้อมดังนั้น เรียกกร้องให้ลดการบริโภคทั่วโลก 4) ตระหนักถึงความยุติธรรมทางสังคมดังนั้นจึงเรียกร้องให้มีการแจกจ่าย ทรัพยากรเมื่อการบริโภคมวลลดลงและ 5) ตระหนักว่าการอยู่รอดของมนุษย์ การมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง กับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นๆ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพอีกด้วย

Bang and Døør (2000, p. 10): A Dialogue Model about the Three Dimensionality of Social Praxis

สำหรับ Bang & Døør ได้กำหนดรูปแบบองค์ความรู้เชิงนิเวศเพื่ออธิบายระเบียบของสิ่งแวดล้อม ภาษานี้ เป็นแบบจำลองมีสามมิติของสังคมแพทริซิส (social praxis) มิติสามประเภทได้แก่ ideo-logical, socio-logical และ bio-logical จุดประสงค์ทั้งสามมิตินี้คือ มิติแรกเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านจิตใจ ประการที่สองรวมถึงคอลเลกชันของบุคคลตั้งแต่ครอบครัวซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อรวมถึงสมาชิกของพื้นที่ใกล้เคียงในชุมชน การพูดและสังคมทั้งหมด ประการสุดท้ายคือ “การสะสมทางชีวภาพ” กับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสายพันธุ์อื่น (Bang & Døør, 2000, pp. 17-18)

สรุปคือการแก้ปัญหาที่สำคัญในหัวข้อควรจะพบในแนวทางสหวิทยาการมีเพียงวิธีการทางภาษา หรือวัฒนธรรมอย่างเคร่งครัดเท่านั้นที่ไม่เพียงพอที่จะวิจัยโครงสร้างที่ซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ดังนั้นฉันจึงเสนอที่จะให้ความสำคัญกับสามประเด็นหลักซึ่งแต่ละภาคเน้นเฉพาะภาคส่วนของกรอบสหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์จิตวิทยาความรู้ความเข้าใจและการศึกษาทางวัฒนธรรม 1) ชีวณพลที่แสดงในการบรรยายเชิงนิเวศของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 2) ความหนาแน่นเชิงเปรียบเทียบ (เช่น การใช้อุปลักษณ์ การใช้ภาษาที่สื่อความหมายเชิงนิเวศ เช่น คำ ประโยค วลี เป็นต้น) และความหลากหลายในการกำหนดแนวความคิดเรื่องปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาในการเขียนเชิงสิ่งแวดล้อม และ 3) การประเมินทางจิตวิทยาของเรื่องเล่าเชิงนิเวศในสังคมในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศนั้นเป็นการศึกษาภาษาในสิ่งแวดล้อมที่ใช้ด้นั้น การภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ ไม่คิดว่ามีความพันธภายใน ความสัมพันธ์ภายนอก และความสัมพันธ์กันและกัน ในของภาษาและสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นแนวคิดใหม่ แนวความคิดใหม่นี้ในแนวความคิดของภาษามนุษย์ในที่สุดก็นำไปสู่เกณฑ์ทางภาษาที่จะทับซ้อนกับด้านอื่น ๆ อีกมากมายที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางภาษา (Derni, 2008, pp.20-21)

งานของ สตามู (Stamou) และ ปาราสเกโวปูลอส(Paraskevopoulos)(2008, as cited in Alexander & Stibbe, 2014b) ใช้กรอบทฤษฎีของ CDA วิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบคุณสมบัติทางภาษาของหนังสือของผู้เยี่ยมชมที่เขตนุรักษ์ธรรมชาติของกรีก พบว่าในเอกสารเหล่านี้ยังขาดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และผู้เยี่ยมชมแทบจะไม่รู้จักถึงความรับผิดชอบใดๆ ต่อสถานที่ดังกล่าว งานวิจัยจึงเสนอแนะให้เพิ่มความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น และให้ลดข้อความที่เน้นแต่ความสะดวกสบายของ

ผู้บริโภครอง เพื่อให้เหมาะสมกับวาทกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตัวอย่างที่นำเสนอให้เห็นนี้ เป็นเพียงบางส่วนของกราวีเคราะห้วาทกรรมเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายในวงวิชาการตะวันตก ในขณะที่การศึกษาวาทกรรมเชิงนิเวศโดยประยุกต์ใช้แนวทางการ CDA นั้นยังมีน้อยซึ่งน่าจะมีการขยายขอบข่ายของการศึกษาให้กว้างขวางต่อไป

อย่างไรก็ตาม ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศนั้นมีระเบียบวิธีในการศึกษาหลายวิธีด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการศึกษาในเวทิตยาของภาษาที่เสนอโดยเฮาเกน ซึ่งเน้นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสภาพแวดล้อม หรือในเวทิตยาของภาษา ซึ่งประกอบด้วยเรื่องทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา การศึกษาในแนวทางนี้จะมองว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ส่วนวิธีการศึกษาที่ซับซ้อนมากขึ้นและถือเป็นระเบียบวิธีหลักของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ คือการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงนิเวศที่ขยายขอบเขตของการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (CDA) ไปเชื่อมโยงกับวาทกรรมเชิงนิเวศ โดยใช้กราวีเคราะห้วาทกรรมเชิงวิพากษ์เพื่อเปิดโปงให้เห็นอำนาจที่ครอบงำ เปรียบและสร้างความไม่เท่าเทียมแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ที่กลายเป็นเหยื่อและได้รับผลกระทบจากการทำลายล้างระบบนิเวศ ในขณะที่แนวคิด “เรื่องราวที่เราอยู่ด้วย” ซึ่งเสนอโดยสตีบเบ ก็เป็นการนำเรื่องราวที่เราพบเห็นในวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศ เพื่อชี้ให้เห็นว่าเรื่องราวเหล่านี้มีส่วนกำหนดวิถีคิด พฤติกรรม และปฏิบัติของเราให้เกิดผลกระทบต่อวิถีระบบนิเวศอย่างไรบ้าง

3) วิเวทิตยาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ

แนวคิดการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดใหม่ของภาษาศาสตร์ ตามกรอบแนวคิดของ Stibbe ได้นิยามและขอเสนอแนะเรื่องภาษาศาสตร์เชิงนิเวศว่าเป็นในความสัมพันธ์ระหว่างภาษา (language) และนิเวศวิทยา (ecology) เป็นวิเวทิตยามีความชัดเจนสำหรับกราวีเคราะห้ที่เป็นจุดยืนของนิเวศวิทยา (ecology stance) ของวาทกรรมผ่านกราวีเคราะห้ภาษา รูปแบบกราวีเคราะห้เชิงนิเวศนั้นเป็นการยึดตัวบทเป็นหลักและรูปแบบของเรื่องเล่า คำว่า “รูปแบบเรื่อง” (story form) เป็นชุดรูปแบบความคิดเรื่องที่แพร่กระจายสู่สังคม เรื่องคือไม่ใช่เรื่อง แต่เป็นประเภทของการ “เล่า” (narrative) โดยเริ่มต้นจากการเปิดเรื่อง และปิดเรื่อง (opening and ending) เป็นรูปแบบชุดของตัวบทที่แสดงออกทางจิตใจของมนุษย์และรูปแบบอื่นๆ “การเล่าเรื่อง” ในความคิดของ Stibbe คือหมายถึง เรื่องราวที่อาศัยอยู่ของเรา (stories we live by) (Stibbe, 2015, pp.67-68)

บทความเรื่อง “The Study of Critical Eco-linguistic in Green Discourse” Prospective Eco-linguistic Analysis ของ Yommi Yuniawan เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมสีเขียวโดยใช้กรอบแนวคิดวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ กราวีเคราะห้แนวภาษาศาสตร์เชิงนิเวศคือเป็นการผสมผสานระหว่างภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ และวาทกรรมวิเคราะห์วิพากษ์ โดยกราวีเคราะห้ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเก็บข้อมูลจากวาทกรรมสิ่งแวดล้อมและรูปแบบวาทกรรมต่าง ๆ เป็นอุดมการณ์ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ใช้ตัวบทวาทกรรมสีเขียว วรรณคดีสีเขียว โดยกราวีเคราะห้ยึดตัวบทเป็นหลักที่ประยุกต์กับแนวคิดกราวีเคราะห้ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ผลที่ได้รับจากกราวีเคราะห้ตัวบทวาทกรรมสีเขียว การใช้ภาษาในการเสนอภาพแทนเชิงอุดมการณ์ ภาพแทนทางสังคมวิทยา ภาพแทนเชิงความหมาย การศึกษานี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์และการโฆษณาและสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชุมชน (Yunianwan, et al., 2017, p. 290)

วิเวทิตยาทางภาษาศาสตร์เชิงนิเวศของ Stibbe แบ่งอยู่ 5 ระดับ ระดับแรกคือ เป็น “prototypical texts produced and used by a certain group in society” เป็นการผลิตตัวบทที่สอดคล้อง

กับกลุ่มมนุษย์ที่ใช้สังคม เช่น คู่มือเศรษฐกึศาสตร คือมีอุตสาหกรรม และการเขียนเกี่ยวกับธรรมชาติ (nature writing) ระดับที่สอง เป็นรูปแบบของการวิเคราะห์ทางภาษา (linguistic analysis) เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ภาษาทั้งภายในและภายนอกผ่านตัวบท เช่น ใช้อุปลักษณ์ การใช้ภาพพจน์ สีสัน การนำเสนอชีวิตในชนบทของผู้คนเกี่ยวกับธรรมชาติ ระบบนิเวศโดยการนำเสนอผ่านภาษา ระดับสาม คือรูปแบบทางภาษาที่ Arran Stubbe (2015, pp.17-18) ได้พูดถึงเรื่องแนวความคิดรูปแบบเรื่อง (story form) ในการวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Ecolinguistics) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ภาษา 8 ประเด็นได้แก่ 1) อุดมการณ์ (Ideology) 2) เฟรมหรือกรอบความหมาย (Framing) 3) อุปลักษณ์ (Metaphor) 4) อัตลักษณ์ (Identity) 5) การประเมินค่า (Evaluation) 6) การสร้างสำนึก (Conviction) 7) การลบล้าง (Erasure) 8) แบบจำลอง (Salience) ระดับสี่ เรื่องราวถูกนำไปเปรียบเทียบระหว่างปรัชญาเชิงนิเวศ (ecosophy) กับภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเพื่อตัดสินว่าวาทกรรมนั้นเป็นวาทกรรมการทำลาย หรือวาทกรรมที่สนับสนุนทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือใหม่ และระดับที่ห้าคือบทบาทหน้าที่ประเภทวาทกรรม ได้แก่วาทกรรมต่อต้านการทำลาย วาทกรรมเพื่อการปรับปรุงหรือปรับแก้ และวาทกรรมการสนับสนุนหรือผลประโยชน์

สำหรับ Joshua Nash ได้เสนอความคิดเรื่องนิเวศในบทความ Placenames and Ecolinguistics: Some Consideration for Toponymists ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับชื่อสถานที่ต่างๆ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมาวิเคราะห์ ชื่อสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมากมายที่สะท้อนเห็นคำศัพท์ใช้การตั้งชื่อสถานที่ต่างๆ แม่น้ำ ป่าไม้ ดิน ธรรมชาติ ภูเขา ภูมิประเทศ หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ และสะท้อนวัฒนธรรมของคนในสังเหล่านั้นอีกด้วย เขาได้ย้ำว่าภาษาศาสตร์เชิงนิเวศนั้นแบ่งเป็นสองมิติคือ มิติแรกคือเกี่ยวข้องกับกาวิเคราะห์วาทกรรมสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงนิเวศ การวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ และมิติที่สองคือ มิติทางนิเวศทางภาษาเกี่ยวข้องกับบริบทสิ่งแวดล้อม มิติที่สองคือความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจของคนกับสิ่งแวดล้อมในการเลือกใช้คำศัพท์ทางไวยากรณ์ ที่คนเราเลือกใช้ การรับภาษาใหม่ของคนหรือการรับภาษาใหม่ในบริบทสิ่งแวดล้อมใหม่ ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมีความสำคัญมากในการศึกษาชื่อสถานที่ เช่น วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม หรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของชื่อสถานที่เหล่านั้น วิธีการวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับชื่อสถานที่ Joshua Nash ได้แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) คำศัพท์สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษาเหล่านั้น การจำแนกประเภทคำศัพท์เกี่ยวกับวัตถุสิ่งของที่ใช้ในชุมชน 2) รูปแบบของคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำในการตั้งชื่อต่างๆ เกี่ยวข้องกับชื่อคน ธรรมชาติ ป่าไม้ แม่น้ำ หนองน้ำ บึง ภูเขา และลักษณะภูมิประเทศทางกายภาพเป็นต้น 3) คำศัพท์เหมือนกันใช้สำหรับอธิบายลักษณะของผู้คนและชีวิตต่างๆ เช่น การอธิบายลักษณะของสัตว์ มนุษย์ ที่มีกรเกี่ยวกับส่วนใดส่วนหนึ่งของธรรมชาติและทางกายมนุษย์ สัตว์ วัตถุสิ่งของต่างๆ โดยการใช้ภาษา 4) คำศัพท์และไวยากรณ์สามารถแบ่งแยกถึงของเหล่านั้นได้ ความแตกต่างของชื่อและคำ และ 5) ภาษาเป็นความทรงจำในอดีตที่มีความสัมพันธ์ของมนุษย์และธรรมชาติ โดยใช้ภาษาเพื่อพรรณนาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมของคนแต่ละวัฒนธรรม ความเชื่อที่น่าจะเห็นธรรมชาติเป็นต้น (Nash, 2015, pp.67-68)

ส่วนบทความอีกเรื่องหนึ่งคือ Ecolinguistics: state of the art 1998 ได้กล่าวว่ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เป็นการศึกษาที่เกินโครงสร้างทางไวยากรณ์ ความหมาย จนถึงวัปฏิบัติศาสตร์ เป็นทฤษฎีมีบทบาทอย่างมากในการวิเคราะห์ภาษาในแง่นิเวศวิทยา การแสวงหาความทางภาษาเชิงอุปลักษณ์ ส่วน Fill ได้เสนอระเบียบวิธีวิทยาของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ 5 ประเด็นแก่ 1) การศึกษาแสวงหาทฤษฎีของภาษา 2) ศึกษากระบวนการของภาษาเช่นการตัวบท 3) ศึกษาเกี่ยวกับโลกภาษาเพื่อแก้ปัญหาเชิงนิเวศและสิ่งแวดล้อม 4) ศึกษาความแตกต่างกันของภาษา 5) การศึกษกฎระบบของภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนและการรับภาษาของเด็กและผู้ใหญ่ (Fill, 2001, p.51)

การวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Critical Ecolinguistics) แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ระบบ (a system critical) และ การวิเคราะห์ตัวบท (text critical) การวิเคราะห์ระบบภาษา คำศัพท์ วาทศิลป์ อุปลักษณ์ อุดมการณ์ และระบบไวยากรณ์ เหมือนที่ M.A.K.Halliday กล่าวไว้ในความเรื่อง New ways of Meaning: The Challenge to Applied Linguistic ได้นำเสนอในเวทีนานาชาติ Thessaloniki ประเทศ Greece บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับตัวบทการเจริญเติบโต การเหยียดเพศหญิง ชนชั้น และสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์อื่นที่ปรากฏในโครงสร้างคำศัพท์และโครงสร้างประโยคของภาษาเป็นต้น Halliday เป็นนักภาษาศาสตร์โครงสร้างนิยม ได้ให้นิยามว่า ภาษาเป็นผู้สร้างโลก (language construes the world) ทำให้มีความเข้มแข็ง ส่วน Whorfian ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอิทธิพลของภาษาที่มีต่อความคิด ซึ่งเป็นอิทธิพลที่เห็นได้ชัดว่ามีความหลากหลายทางด้านภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมากกว่า ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โลกกับระบบของภาษา (language world system) มาเปรียบเทียบกับระบบนิเวศ (ecosystem) Andrew Goatly ก็ได้อธิบายถึงเกี่ยวกับ Green Grammar and Grammatical Metaphor Goatly ได้เสนอว่าภาษาของเรามีกระบวนการวิวัฒนาการ มีการพัฒนาการอย่างมาก พยัญชนะ คำ ประโยค และโครงสร้างทางไวยากรณ์ ซึ่งเป็นตัวแทนทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่มีกรแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกจากกันได้ ส่วนวาทกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศ เป็นรูปแบบการศึกษาแบบใหม่ ศึกษาเกี่ยวกับการวิจารณ์เชิงนิเวศโดยมุ่งศึกษาตัวบท การเมืองสีเขียว หรือข้อความที่อธิบายถึงวาทกรรมสิ่งแวดล้อม ภาษาศาสตร์ทำหน้าที่เป็นการนำเสนอความคิด การประกอบสร้างหมายทางของสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ในสื่อสารสาธารณะ หรือทางวิทยาศาสตร์มีความหมาย (เช่น การพูด หรือการเขียน) มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม (Jung, 2001, p.270)

คุณลักษณะอย่างหนึ่งของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ คือมีความหลากหลายในแนวทางและวิธีการศึกษา เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่มีความเป็นสหวิทยาการค่อนข้างมาก ดังที่Stibbe (2015, p. 1) ให้ข้อสังเกตว่ามีลักษณะพิเศษอยู่สองประการ คือ ประการแรกภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมีแนวทางในการศึกษาที่หลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และวิธีการที่แตกต่างกัน ประการที่สอง การวิเคราะห์ของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศนั้นลึกซึ้งกว่าการแสดงความคิดเห็นในแต่ละตัวบท เช่น โฆษณาหรือหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติ นักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศสามารถสำรวจรูปแบบทั่วไปของภาษาที่มีอิทธิพลต่อวิธีที่ผู้คนคิดและปฏิบัติต่อโลก

สเตฟเฟนเซนและฟิลล์ (Steffensen & Fill, 2014, p. 7) ได้กล่าวถึงแนวทางในการศึกษาของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศว่ามี 4 แนวทางใหญ่ ๆ คือ 1) แนวทางที่มองว่า ภาษามืออยู่ในระบบนิเวศเชิงสัญลักษณ์ (Language exists in a symbolic ecology) การศึกษาแนวทางนี้จะตรวจสอบการอยู่ร่วมกันของภาษาหรือ “ระบบสัญลักษณ์” ภายในพื้นที่ที่กำหนด เป็นแนวคิดที่มองการอยู่ร่วมกันของภาษาว่ามีปฏิสัมพันธ์ในนิเวศวิทยาระหว่างภาษาในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กำหนด ซึ่งนำไปสู่การมองว่า ภาษานั้นมีนิเวศวิทยาเชิงสัญลักษณ์ แนวทางนี้แพร่หลายในงานร่วมสมัยว่าหลายภาษามืออยู่ร่วมกันในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือสถาบันทางสังคมอย่างใด 2) แนวทางที่มองว่าภาษาดำรงอยู่ในระบบนิเวศธรรมชาติ (Language exists in a natural ecology) แนวทางนี้จะศึกษาว่าภาษาเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างไร (ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สัตว์ พืช) 3) แนวทางที่มองว่า ภาษามืออยู่ในนิเวศวิทยาวัฒนธรรมทางสังคม (Language exists in a sociocultural ecology) โดยมุ่งพิจารณาว่าภาษาเกี่ยวข้องกับพลังทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดเงื่อนไขของผู้พูดและชุมชนการพูดอย่างไรบ้าง 4) แนวทางที่มองว่า ภาษามืออยู่ในระบบนิเวศทางปัญญา (Language exists in a cognitive ecology) แนวทางนี้จะตรวจสอบว่าภาษาเปิดใช้งานโดยพลวัตระหว่างสิ่งมีชีวิตทางชีววิทยาและสภาพแวดล้อมของพวกมันอย่างไร โดยเน้นที่ความสามารถ

ทางปัญญาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ยืดหยุ่นและปรับตัวของสิ่งมีชีวิตการนำเสนอข้างต้น เป็นการศึกษาสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศถือว่าเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป เข้าใจระเบียบวิธีการวิเคราะห์ภาษา วิธีการวิเคราะห์รูปแบบเรื่องราวเราอาศัยอยู่รอบโลก เพราะว่าแนวคิดและทฤษฎีภาษาศาสตร์ในเวทย์ยังไม่ปรากฏมีผู้วิจัยเอามาศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์ การศึกษาเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงนิเวศมุ่งเน้นศึกษาในเวทย์แบบดั้งเดิม โดยตั้งข้อสังเกตว่ามนุษย์เข้าใจธรรมชาติและระบบความคิดความยั่งยืนของสายพันธุ์อื่นจากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์หาทฤษฎีตามแนวภาษาศาสตร์เชิงนิเวศที่นำเสนอมาโดยสังเขป ทำให้เรามองเห็นถึงภาพรวมเกี่ยวกับวิธีการศึกษาและการวิเคราะห์หาทฤษฎีเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆ ทฤษฎีการวิจารณ์เชิงนิเวศ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม แนวคิดที่กว้างๆ นี้คือเป็นการผสานใช้ร่วมกับทฤษฎีอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นสหวิทยาการทั้งภาษาและวรรณคดี การวิจารณ์เชิงนิเวศ การศึกษากลวิธีทางภาษาและภาพแทนเชิงนิเวศที่ถูกใช้เพื่อสะท้อนเห็นถึงหาทฤษฎีหรือทัศนคติบางอย่างของมนุษย์ที่มีต่อโลกธรรมชาติ ภายใต้บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความสำคัญ คุณค่า หรือบทบาทของธรรมชาติได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความเรื่องกระบวนทัศน์ใหม่และวิธีวิทยา จากมุมมองภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เป็นทฤษฎีใหม่ของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ปรากฏขึ้นในฐานะสาขาใหม่ของภาษาศาสตร์ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ เป็นการศึกษาทฤษฎีและระเบียบวิธีการวิเคราะห์ภาษาเป็นมุมมองใหม่หรือกระบวนทัศน์ใหม่ของภาษาศาสตร์เชิงนิเวศที่ให้ความสนใจศึกษาภาษากับนิเวศวิทยา เพราะว่าภาษาศาสตร์เชิงนิเวศการบูรณาการ เป็นการศึกษาสหวิทยาการ เช่น การวิเคราะห์เชิงนิเวศ สตรีนิยมเชิงนิเวศ วรรณคดีสีเขียว จิตวิทยาสีเขียว นิเวศวิทยาสังคม ภาษาศาสตร์มีความจำเป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงของระบบนิเวศ ภาษาทำหน้าที่แทนความคิดทางด้านสิ่งแวดล้อมและการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม การเรียกร้องให้มีความเป็นธรรมต่อธรรมชาติที่ถูกทำลายจากฝีมือของมนุษย์ แนวคิดภาษาศาสตร์เชิงนิเวศสามารถนำไปศึกษาประยุกต์ใช้ศึกษาได้หลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางวรรณกรรม วรรณคดี คติชนวิทยา สิ่งแวดล้อม วรรณกรรมพื้นบ้าน หรือเรื่องเล่า ตำนาน ก็สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีเป็นสหวิทยาการได้

นักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศเห็นความสนใจจากการศึกษาภาษาในเชิงโครงสร้างด้วยการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและนิเวศวิทยา ด้วยการประกาศว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่เราอาศัยอยู่ ผังผังอยู่ในชีวิตมนุษย์เกือบทุกด้าน ศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแง่มุมของชีวิตมนุษย์จึงสามารถนำมาใช้ร่วมกับการศึกษาภาษาศาสตร์ได้ ทัศนะแบบองค์รวมเกี่ยวกับภาษามนุษย์สามารถบรรลุผลโดยผ่านการไตร่ตรองถึงความสัมพันธ์ภายใน ความสัมพันธ์ระหว่างกัน และความสัมพันธ์นอกระบบในลักษณะบูรณาการ วิธีคิดเช่นนี้ก็เพื่อกระตุ้นให้มนุษย์ได้ตระหนักว่าการมองโลกด้วยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ก่อให้เกิดการกดขี่ครอบงำต่อบุคคลอื่น และต่อสายพันธุ์อื่นที่ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างทางนิเวศวิทยาเช่นเดียวกัน

วิธีการศึกษาของนักภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ จึงไม่ได้มองภาษาว่าดำรงอยู่อย่างเอกเทศ แต่ภาษาคือส่วนหนึ่งของโลกและธรรมชาติรวมทั้งเรื่องราวที่เราอยู่ด้วย การวิเคราะห์หาทฤษฎีเชิงนิเวศดูเหมือนจะเป็นระเบียบวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเปิดเผยให้เห็นกลไกและเล่ห์เหลี่ยมของภาษาที่ถูกนำมาใช้ในหาทฤษฎี

ชุดต่าง ๆ ที่ห้อมล้อมชีวิตของเรา ซึ่งมันเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ คุณค่าอัตลักษณ์ ฯลฯ ที่ส่งผลต่อวิถีที่เรปฏิบัติต่อโลกทั้งในด้านบวกและด้านลบ การแนะนำทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงนิเวศที่เอื้อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบนิเวศทางกายภาพ องค์ประกอบสำคัญของความรู้ที่เชื่อมโยงภาษากับนิเวศวิทยา การเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภาษา สู่สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และกระบวนการทัศน์ใหม่ของภาษาศาสตร์ การพัฒนาทฤษฎีทางภาษาศาสตร์โดยคำนึงถึงมนุษย์ไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศที่ใหญ่กว่า การดำรงชีวิตอย่างอิสระด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ภาษา วาทกรรม นิเวศวิทยา และภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ และ แนวคิดการวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ระเบียบวิธีของภาษาศาสตร์นิเวศวิทยาโต้ตอบกับภาษาและความหลากหลายทางนิเวศ การศึกษาข้อความ ป้ายถนน ป้ายโฆษณา การวิเคราะห์ข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การศึกษาคำศัพท์ในภาษามีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น การเรียนการสอนผสมผสานภาษานั้นเกี่ยวข้องกับนักเรียนในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษาถิ่นในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และพื้นที่ที่หลากหลายอื่น ๆ ความหลากหลายเกิดขึ้นจากการรับรู้ที่ต่างกันเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง “นิเวศวิทยา” และแนวคิดเรื่อง “ปฏิสัมพันธ์ของสิ่งอื่น ๆ” ไปจนถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ภาษาศาสตร์สามารถใช้เพื่อแก้ไขปัญหาส่งแวดล้อมและระบบนิเวศจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสูญเสียความปลอดภัยทางชีวภาพตลอดจนความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงเป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีภาษาศาสตร์นิเวศ การทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์กระบวนการทัศน์ภาษาใหม่ (กระบวนการทัศน์ภาษาศาสตร์) ที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

References

- Bang, J. & Door, J. (2000). *Dialectical Ecolinguistics*. Denmark: University of Odense.
- Dastenaee, M.T. (2018). A Critical Review of Ecolinguistic Studies in Iran. *Language & Ecology*, 1-2.
- Derni, A. (2008). The Ecolinguistic Paradigm: An Integrationist Trend in Language Study. *Language Society and Culture*, 20-21.
- Fill, A. (2001). *The Ecolinguistics Reader: Language, Ecology and Environment*. London & New York: British Library Cataloguing in Publication Data.
- Fill, A. (2001). Ecolinguistics: state of the art 1998. In A. Fill & P. Mühlhäusler, (Eds.) *The Ecolinguistics Reader: language, Ecology and Environment (p.51)*. New York: British Library Cataloguing in Publication Data.
- Nash, J. (2009). Ecolinguistics, Semantics and Pragmatics – Two Case Studies: The Hit Chaurasi Pad and Norfolk Island, South Pacific. *Conference linguistics in india 19-21 February, 2009 (pp.138-148)*. Australia: Jawaharhal Nehru University.

- Nash, J. (2015). Placenames and Ecolinguistics: Some Considerations for Toponymists .
Arbeien aus Anglistik und Amerikanistik , 67-68.
- Soloshenko, A. (2015). Language, Cognition and Culture in Eco-Narratives. **Vienna: “East-West” Association for Advanced Studies**, 6-7.
- Stibbe, A. (2014). Ecolinguistics and Erasure: restoring the natural world to consciousness. **Language and Society**, 9-10.
- Stibbe, A. (2015). **Ecolinguistics Language, Ecology and the Stories We Live By**.
New York: Routledge.
- Stibbe, A. (2019). Critical discourse analysis and ecology. In J. E. Richardson, & J. Flowerdew (Eds), **The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies (p. 447)**. London: The Routledge.
- Stibbe, A. & Alexander, R. (2014). From the Analysis of Ecological discourse to the Ecological Analysis of discourse . **Language Sciences**, 1-2.
- stibbe, A. (2015). **Ecolinguistics: language, ecology and the stories we live by**.
New York: Ruotledge.
- Zunino, F. (2014). Greenspeak, Green marketing, Greenwash. Greening Processes in Today’s Mass Communication. In A. Fill (Ed.), **Talking about Nature and Culture: Words, Images and Dicscourses of language and Ecology (pp. 12-13)**.
Italy: University of Modena and Reggio Emilia.